

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3333/2018. (X. 26.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Pokol Béla* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Stumpf István* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 12.Bhar.362/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Kalmár László (a továbbiakban: indítványozó) személyesen eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Fővárosi Ítéltábla 12.Bhar.362/2016/8. számú ítéletének Alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, mivel a hivatkozott bírósági ítélet az indítvány szerint sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdéseit, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozót a Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: PKKB) a 2016. január 12-én kelt 19.B.30.810/2015/18. számú ítéletével folytatólágosan elkövetett becsületsértés vétségében bűnösnek mondta ki, és ezért őt 100 000 Ft pénzbüntetésre ítélte.
- [3] A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint a Központi Nyomozó Főügyészségen az indítványozó ellen 2012-ben hamis vád büntette miatt indult büntetőeljárás, amely során az indítványozót a Központi Nyomozó Főügyészség főügyész-helyettese gyanúsítottként hallgatta ki. Ezt követően az indítványozó 2014. július 1-jén kelt, a Központi Nyomozó Főügyészséghez eljuttatott levelében a főügyész-helyettes tevékenységével és munkakörével kapcsolatban több, a becsület csorbítására alkalmas, sértő kifejezést használt. Emellett az indítványozó többek között a YouTube internetes oldalra feltöltött egy dokumentumot (és közzétett egy kihallgatásáról készült rejtett kamerás felvételt is), amelyben szintén becsmérlő kijelentéseket tett a főügyész-helyettesre (így pl. azt állította róla, hogy „lehetséges, hogy a cionista törpe a diplomáját a Tel-Aviv-i nagybani piacon cserélte egy köszvényes kóser libáért”), illetve más esetben pedig az ellene folytatott eljárást koncepció eljárásnak minősítette.
- [4] Ezen állítások miatt a főügyész-helyettes több magánindítványt is benyújtott az indítványozóval szemben. Az indítványozó a bírósági tárgyalás során arra hivatkozott, hogy az általa tett kijelentések nem tekinthetők tényállításnak, emellett nem voltak gyalázkodóak és becsmérlőek sem. Hangsúlyozta továbbá, hogy kijelentéseit nem a szándékosság vezérelte, és mivel a becsületsértés csak szándékosan követhető el, így terhére nem állapítható meg bűncselekmény.
- [5] A PKKB ítéletének indokolásában kiemelte, hogy a sérelmezett kijelentések kétséget kizáróan az indítványozótól származtak – amelyet maga az indítványozó is elismert – emellett az eshetőleges szándékosság is megállapítható. Ezt követően a PKKB az alkotmánybírósági gyakorlatra (többek között a közszereplők bírálhatóságára is) figyelemmel megállapította, hogy az indítványozó által a főügyész-helyettesre tett kijelentések alkalmasak voltak a becsület csorbítására, mivel azok nem pusztán a főügyész-helyettes egyéni érzékenységet sértették, hanem az ő személyes környezetében róla kialakult kedvező társadalmi megítélést is negatív irányba befolyásolták.
- [6] 1.2. Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozó fellebbezést nyújtott be a Fővárosi Törvényszékhez, amely a 23.Bf.6859/2016/8. számú ítéletével az indítványozót – 2016. szeptember 15-én kelt határozatával – az ellene emelt vád alól felmentette.

- [7] Az indítványozó fellebbezésében arra hivatkozott, hogy a becsületsértést nem lehet objektív mérce alapján elbírálni – erre véleménye szerint bizonyították az is, hogy több, általa indított becsületsértési ügyben úgy ítélte meg az eljáró bíróság, hogy a rá mások által tett (álláspontja szerint a jelenlegi ügyben elhangzott kijelentések-nél sokkal durvább) állítások nem minősülnek becsületsértőnek – továbbá azt is megjegyezte, hogy a főügyész-helyettesnek fokozott tűrési kötelezettsége van.
- [8] A Fővárosi Törvényszék ítéletének indoklásában kifejtette, hogy az indítványozónak a főügyész-helyettestel mint a hatóság tagjaként eljáró személlyel szemben tett kijelentései szöveg-összefüggésben vizsgálva negatív vélemény kinyilvánításnak minősülnek. Tényállításként tekintette azonban a Fővárosi Törvényszék az indítványozó azon kijelentését, amely a főügyész-helyettes eljárását koncepciósnak minősítette. Ezzel kapcsolatban azonban az ítélet kiemelte, hogy ez a kijelentés az indítványozó ellen hamis vád miatt indult eljárásnak szólt, és így mégiscsak értékítéletnek minősül. Ezekre tekintettel pedig a Fővárosi Törvényszék megállapította, hogy az indítványozó kijelentései nem minősülnek bűncselekménynek.
- [9] 1.3. A Fővárosi Törvényszék ítélete ellen az ügyben eljáró ügyész fellebbezést jelentett be a Fővárosi Ítéltáblához, amely a 12.Bhar.362/2016/8. számú ítéletével az indítványozót bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett becsületsértés vétségében, és őt ezért két évre próbára bocsátotta.
- [10] A Fővárosi Ítéltábla a Fővárosi Törvényszék érvelését alaptalannak találta. Ítéletének az indoklásában kiemelte, hogy álláspontja szerint az Alkotmánybíróság legutóbbi gyakorlatából az következik, hogy bár a közszereplőknek továbbra is magasabb tűrési kötelezettségük van, ám nem kötelesek tűrni a magánélethez, szakmai-, foglalkozási tevékenységhez kapcsolódó társadalmi értékítéleteknek rombolását megvalósító cselekvősegeket. Így pl. a Fővárosi Ítéltábla szerint gúnyos, degradáló és lekicsinylő kijelentés volt a főügyész-helyettes diplomaszerezésének kifigurázása, amely így kétségtelenül alkalmas a hivatalos személy becsületének a csorbítására. Hasonlóan ítélte meg a Fővárosi Ítéltábla az indítványozónak az ellene folytatott eljárás koncepciójára jellemző utalást is (különösen a magyar történelem tükrében, a „koncepció eljárás” kifejezés tekintetében kialakult negatív töltet) – amely mint ilyen alkalmas az ügyész eljárásba vetett bizalom megrendítésére is. Ezzel összefüggésben a Fővárosi Ítéltábla ítéletében azt is kiemelte, hogy az ügyésznek mint hivatalos személynek az ilyen jellegű megközelítése még az adott ügy keretein belül maradva is tényállásszerű, nagy nyilvánosság előtt pedig kiemelten az. Szintén becsületsértőnek minősítette a Fővárosi Ítéltábla az indítványozó által a főügyész-helyettesre tett azon kijelentést, amelyben a főügyész-helyettes termetét a „Hupikék Törpikék”-hez hasonlította, mivel az ítélet szerint ez összefügg a főügyész-helyettes vádképviselési közszereplésével, és így az ügyész kvalitását és foglalkozásának a lekicsinylését eredményezi.
- [11] 1.4. A PKKB tájékoztatása szerint az indítványozó az alkotmányjogi panaszában támadott ítélettel szemben nem élt felülvizsgálati kérelemmel, perújítási indítványt azonban előterjesztett.
- [12] 1.5 Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában részletezte a főügyész-helyettestel való viszonyának alakulását, és az indítvány által támadott ítélet történeti tényállásában ismertetett – az ítélet szerint becsületsértő – levelének (publicisztikájának) születési körülményeit (amelyet az indítvány-kiegészítésében ismételt és részletesebben is citált), valamint más ellene vagy általa indított becsületsértési ügyek történeti előzményeit. Nem tartalmazta azonban az alkotmányjogi panasz sem a határozott kérelmet, sem a sérülni vélt alapjog megjelölését, sem pedig az okozott alapjogsérelemre vonatkozó indoklást.
- [13] Az Alkotmánybíróság főtárgya ezért hiánypótlási felhívást küldött az indítványozónak, amelyben a fentebb részletezett hiányosságokra hívta fel a figyelmét.
- [14] Az indítványozó a hiánypótlási felhívásra alkotmányjogi panaszát kiegészítette. Ebben az Abtv. rendelkezéseinek megjelölése mellett kérte a Fővárosi Ítéltábla ítéletének a megsemmisítését az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdéseiben garantált véleménynyilvánítási szabadságának sérelme miatt [megjelölve továbbá a XXIV. cikk (1) bekezdésében – az indítvány tartalma alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében – garantált tisztességes (bíróági) eljáráshoz való jog sérelmét is – tekintettel arra, hogy álláspontja szerint az ítélet nem tett eleget az indoklási kötelezettségének]. Indítvány-kiegészítésében kifejtette, hogy mint független újságíró tett közzé egy publicisztikát egy olyan személyről, aki álláspontja szerint közszereplő, ráadásul korábban politikai szerepet is vállalt. Az ilyen publicisztika azonban kétséget kizáróan véleménynyilvánítás, és mint ilyen élvezi a IX. cikk (2) bekezdésében deklarált sajtószabadság oltalmát is. Ezen érvelését az Alkotmánybíróság és

az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatát citálva is részletezte, kiemelve, hogy a közügyekben történő megszólalásra magasabb mérce alkalmazandó – így pl. az ilyen közszereplők a túlzó, vulgáris kifejezés használatát is kötelesek túrni. Emellett részletesen kifejtette, hogy egy kijelentést a közszereplők tekintetében hogyan és milyen módon kell (álláspontja szerint) megítélni. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában mindezek alapján kifejtette azon álláspontját, miszerint az Fővárosi Ítéltábla ítéletében nem vette ezen szempontokat figyelembe, és így alaptörvény-ellenes ítéletet hozott.

- [15] Az indítványozó emellett azzal is érvelt, hogy a Fővárosi Ítéltábla ítéletében nem tett eleget a tisztességes bírósági eljárás követelményéből fakadó indokolási kötelezettségének sem, mivel álláspontja szerint a bíróság nem indokolta meg, hogy miért tért el az irányadó alkotmánybírói és bírósági (az indítványban megjelölt 8/2013. számú BJE) gyakorlattól.

II.

- [16] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.

[...]

(4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [17] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [18] 2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [19] Jelen ügy vonatkozásában az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette, hogy az indítványozónak az alapügyben tett kijelentései élvezik-e az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás szabadsága védelmét, vagy azok már túllépik annak az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozatában és a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatában lefektetett elveit. Ennek megválaszolása kapcsán további vizsgálendő kérdés, hogy az alapügy sértette-e a Központi Nyomozó Főügyészség főügyész-helyettese, köz megbízatásánál fogva, jelen ügyben magasabb tűrési kötelezettséggel bírt-e, illetve amennyiben igen, akkor az indítványozó által tett kijelentések (pl. a „cionista” jelző) érintik-e a főügyész-helyettes emberi méltóságának legbelsőbb magját, azaz az indítványozó véleménynyilvánítása szembe megy-e az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésében deklarált elvvel, miszerint „a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”
- [20] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény IX. cikke vonatkozásában – 2017. március 20-ai ülésén – befogadta.
- [21] 3. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó sérülni vélte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is, tekintettel arra, hogy álláspontja szerint az Ítéltábla nem tett eleget indokolási kötelezettségének.
- [22] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi kérdésre utaló indokok hiányában – nem vizsgálja azt, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és a megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és az előadott érveket, vagy azt, hogy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása,

a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróság szerint megállapítható, hogy az eljáró bíróságok a határozataikban számot adtak az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírói gyakorlat szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Mindezek következtében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében az indítványozó által közölt kifogásokat az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálta.

IV.

[23] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[24] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}.

[25] Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el azonban az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.

[26] 2. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság mindenekelőtt áttekintette a véleménynyilvánítással kapcsolatos gyakorlatának releváns elemeit, különös tekintettel a közéleti szereplőket érintő véleménynyilvánítás megítélésének alkotmányossági szempontjaira.

[27] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény negyedik módosításának hatályba lépését követően is számos esetben foglalkozott a közhatalmat gyakorló személyeknek és a közszereplő politikusoknak az őket érő bírálattal szembeni fokozott tűrési kötelezettségével, és az ezzel összefüggő büntetőjogi szankciók megítélésének kérdésével.

[28] A 7/2014. (III. 7.) AB határozat még a büntetőjoginál enyhébb szankciókkal fenyegető polgári jogi szabályok alkotmányossága körében is hangsúlyozta, hogy „a közügyekkel összefüggésben megfogalmazott, közhatalmat gyakorló személyre vagy közszereplő politikusra vonatkozó, értékítéletet kifejező véleménynyilvánítás főszabály szerint polgári jogi felelősségre vonásnak sem lehet alapja”. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor rámutatott arra is, hogy a szólásszabadság e körben sem korlátlan. Egyrészt a „közhatalmat gyakorló személyeket és a közszereplő politikusokat is megilleti a személyiségvédelem, ha az értékítélet a személyüket nem a közügyek vitatása körében, nem közéleti tevékenységükkel, hanem magán- vagy családi életükkel kapcsolatban érinti”. Másrészt meg kell hajlania a szólásszabadságnak az emberi méltóság előtt akkor is, amikor a megfogalmazott vélemény nem pusztán nevesített személyiségi jogokat sért, hanem – az érintett személy ember mivoltának semmibe vételével – az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusába ütközik {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [61]–[62]}.

[29] Ezzel összhangban határozta meg az Alkotmánybíróság a közéleti szereplőket illető bírálat büntetőjogi megítélésének alkotmányossági szempontjait a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban. Az Alkotmánybíróság a „közhatalom, illetve a közhatalmat gyakorlók ellenőrzése és a közvélemény tájékoztatása, figyelmének felhívása érdekében” újfent hangsúlyozta az értékítéletet kifejező véleménynyilvánítások különösen erős védelmét, amely a túlzást vagy provokációt magukban foglaló kifejezésekre is kiterjed. Emellett az Alkotmánybíróság a szólásszabadság határaitól mondottakat is megerősítette: a közszereplőt érintően gyakorolt véleményszabadság sem nyújt már védelmet a magán- vagy családi élettel kapcsolatos öncélú kifejezések használatára, továbbá „nem védelmezi a közéleti vitában kifejtett véleményt sem, ha az abban megfogalmazottak az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérlésében öltenek testet” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [40]}.

[30] A fenti határozatok alapján a 3329/2017. (XII. 8.) AB határozatban az Alkotmánybíróság a közéleti szereplőket érintő véleménynyilvánítás megítélésének alkotmányossági követelményeit akként foglalta össze, hogy először mindig az adott közlésnek a közügyek vitájához való tartozásáról kell dönten, majd a kijelentés értékítélet vagy

tényállítás jellegéről kell állást foglalni, és az értékítéletek körében ezt követően azt kell megítélni, hogy a véleménynyilvánítás az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérést valósította-e meg. A közügyek megvitatása során kifejtett értékítélet határa ugyanis az emberi méltóság korlátozhatatlan magjának a sérelme, vagyis az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérése {3329/2017. (XII. 8.) AB határozat, Indokolás [30]–[33]}.

- [31] 3. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben tehát azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés a vád tárgyává tett cselekményt ezzel az alkotmányos szempontrendszerrel összhangban értékelte-e. Általában a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik ugyanis annak megítélése, hogy a konkrét ügyben a véleményt közlő személy átlépte-e a védett véleménynyilvánítás határát {3329/2017. (XII. 8.) AB határozat, Indokolás [35]–[36]}.
- [32] 3.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt fontosnak tartja kiemelni, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben magánindítványt előterjesztő főügyész-helyettes – hivatali tevékenységének gyakorlásával összefüggésben – minden kétséget kizáróan közhatalmat gyakorló személynek minősül, így az őt hivatali minőségében érintő véleménynyilvánítás megítélésére is a fentiekben citált alkotmánybírósági határozatokban meghatározott – magasabb tűrési kötelezettséget előíró – mérce az irányadó.
- [33] Az indítványozó által a főügyész-helyetessel szemben megfogalmazott kijelentésekkel összefüggésben elsőként az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az indítványozó a főügyész-helyetessel szemben tett kijelentéseit az ellene hamis vád miatt indult eljárás keretében vele szemben lefolytatott kihallgatás és egyéb eljárási cselekmény általa sérelmesnek vélt jellege miatt fogalmazta meg. Így azonban ezen kijelentések megítélése kapcsán egyértelműen megállapítható, hogy azok a főügyész-helyettes közmegebízásának gyakorlásával függnek össze, így azok megítélése is – többek között – a 3329/2017. (XII. 8.) AB határozatban felállított szempontok szerint lehetséges. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az alkotmányjogi panasz által támadott ítéletábrái döntés meghozatala során a bíróság ezen szempontot helyesen ítélte meg.
- [34] 3.2. Mindezek tükrében a további vizsgálandó kérdés, hogy az indítványozó által tett kijelentések értékítéletnek vagy tényállításnak minősülnek-e. Ezzel összefüggésben fontos hangsúlyozni, hogy az Alkotmánybíróság több döntésében is kifejtette álláspontját az értékítéletet tartalmazó véleményeknek és a tényállításoknak az alkotmányjogi mérlegelésben elfoglalt helyével kapcsolatban – ez esetben is fenntartva a joggyakorlatának kezdetétől képviselt álláspontot, miszerint az Alkotmánybíróság különbséget tesz az értékítéletek és a tényállítások megítélése között: „míg vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [49]}. Ebből következően pedig „[a] vélemény szabadság gyakorlásának határai a közügyeket érintő kérdésekben aszerint különböznek, hogy az adott közlés értékítéletnek, avagy tényállításnak minősül-e” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [35] Jelen ügy vonatkozásában egyértelműen megállapítható, hogy az indítványozó értékítéletet fogalmazott meg a főügyész-helyetessel szemben, hiszen elsősorban az általa – az indítványozóval kapcsolatban – folytatott eljárás jellegét minősítette (konceptiós eljárásnak), valamint a főügyész-helyettes személyével, illetve képességeivel összefüggésben fejtette ki véleményét.
- [36] 3.3. A fentiek alapján – a továbbiakban – az Alkotmánybíróság a 3329/2017. (XII. 8.) AB határozatban felállított szempontok alapján azt vizsgálta, hogy az indítványozó értékítélete a főügyész-helyettes emberi státuszának nyilvánvaló és súlyos becsmérést valósította-e meg.
- [37] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság a 3263/2018. (VII. 20.) AB határozatában az alábbi szempontokat hangsúlyozta. A közügyek vitájában a közhatalom gyakorlóját vagy közszereplő politikust érintő bírálat, értékítélet főszabály szerint nem lehet alapja jogi felelősségre vonásnak. A véleménynyilvánítás szabadságának alkotmányos határát e körben azok a közlések lépik csak át, amelyek az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusába ütköznek, azaz a méltóságnak az emberi mivolt lényegét jogilag megragadó tartalmát sértik. A szólás szabadságnak ez a korlátja azonban nem önmagában a véleménynyilvánítás becsmérő vagy gyalázkodó jellegének szab határt, hanem az emberi méltóságnak az emberi mivolt lényegét meghatározó és óvó magját védelmezi. Az emberi méltóságnak ezt a korlátozhatatlan tartományát nem a méltóságból fakadó egyes részjogok (pl. becsület, jóhírnév) minősített, intenzív becsmérése sérti, hanem az, ha a véleménynyilvánítás eleve ennek a sajátosan védett szférának a megsértésére irányul. Ilyen jogsértés lehet pl., ha a közlés az emberi természet

legbelsőbb köreibé hatol, öncélúan támadva a személyiség és az identitás lényegét alkotó vonásokat {3263/2018. (VII. 20.) AB határozat, Indokolás [40]–[41]}. Jelen ügy tekintetében mindezek alapján megállapítható, hogy egy közhatalmat gyakorló személy hivatali tevékenységével összefüggésben nem álló, lealacsonyító szándékú, a személyiség lényegét érintő kifejezések (címek) nem tartoznak a véleménynyilvánítás által védett körbe. Így pl. az indítványozó által használt jelzők (a „cionista”, illetve a „kiemelten vezető beosztású törpe”, vagy a „társadalmi szubkultúrában szocializálódott bugris” kifejezések), továbbá a főügyész-helyettes diplomaszerzésének körülményeire utalás egyértelműen nem sorolható az Alaptörvény IX. cikke által védett véleménynyilvánítás körébe. A „becsületérzés” szubjektív kategóriájával szemben ugyanis az ilyen jogsértések olyan objektív alapot teremtenek, amelyre a bíróságok a becsületsértés büntetőjogi értékelésekor is hivatkozhatnak (sőt hivatkozniuk is kell).

- [38] 3.4. A fentiek alapján megállapítható tehát, hogy az indítványozó által megfogalmazott kijelentések bár a közügyek vitájában elhangzó értékítéletnek minősülnek, és a főügyész-helyettesnek közmegbízataánál fogva nagyobb tűrés kötelezettsége van a vele szemben megfogalmazott véleménynyilvánítások tekintetében, a büntető eljárásban vitatott kijelentések mégis átlépték az Alaptörvény IX. cikkében védett véleménynyilvánítás határát, és szembe mentek az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésével, azaz megsértették a főügyész-helyettes emberi méltóságának legbensőbb magját.
- [39] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ítélet tábla a fenti alkotmányossági szempontokat figyelembe vette ítélete meghozatalakor, így az alkotmányjogi panaszban támadott ítélet táblai ítélet nem sérti az Alaptörvény IX. cikkét. Ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.
- [40] Budapest, 2018. október 16.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [41] Támogatom a határozat elutasító rendelkező részét, mert az indítványozó valóban megsértette véleménynyilvánítása közben egy közhatalmat gyakorló személy emberi méltóságát, mely lehetőséget az Alaptörvény negyedik módosítása már kivette a IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítási szabadság alól „[A] véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának megsértésére” [IX. cikk (4) bekezdés]. Ám a rendelkező részen túl az indokolás [36]–[37] bekezdéseiben olyan korlátozást illeszt be a határozat az Alaptörvény parancsa elé – követve a még a negyedik alaptörvény-kiegészítés előtt kialakult alkotmánybírói gyakorlatot és az ezt felülbírálatlanul hagyó későbbi alkotmánybírói határozatokat –, mely nem a teljes az emberi méltóságot, hanem csak annak egy szűkebb magvát tekinti a véleménynyilvánítási szabadság korlátjának: „[A] szólásszabadságnak ez a korlátja azonban nem önmagában a véleménynyilvánítás becsmérő vagy gyalázkodó jellegének szab határt, hanem az emberi méltóságnak az emberi mivolt lényegét meghatározó és óvó magvát védelmezi” (Indokolás [37]). Mint a fenti alaptörvényi idézet mutatja, az Alaptörvény nem szűkíti le az emberi méltóság védelmét egy „korlátlan magra”, hanem épp a becsméréstől és a megáláztatástól kívánja védeni a társadalmat, benne a közszereplőket és a magánszereplőket egyaránt még a véleménynyilvánítás közben is. Ebből következik az is, hogy az emberi méltóság sérthetlensége mint korlát a véleménynyilvánítási szabadság előtt az Alaptörvény negyedik módosítása óta nem teszi lehetővé a közszereplők olyan fokú eltávolítását az azon túli körtől a védelem szempontjából, mint ahogy azt a '90-es években kialakult alkotmánybírói gyakorlat deklarálta. Azzal, hogy az alkotmányozó intenzívebbé tette az emberi méltóság sérthetlenségének védelmét a véleménynyilvánítás terén, új mércét húzott a közszereplők vonatko-

zásában is. Gyalázkodni vagy megalázó kijelentésekkel sérteni emberi méltóságukat a nyilvánosság előtt ugyanúgy alaptörvény-ellenes, mint ahogy az összes többi ember vonatkozásában is.

Budapest, 2018. október 16.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [42] Az Alkotmánybíróság hatásköre az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásban a bírói döntések alkotmányjogi panasz alapján történő felülvizsgálatára terjed ki, mégpedig kizárólag akkor, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esete merül fel. Az indítványozó alkotmányjogi panasa nem felelt meg ezeknek a feltételeknek. Határozatában az Alkotmánybíróság is tulajdonképpen csak az indítványozó konkrét kijelentéseit vizsgálta, és megítélésem szerint lényegében törvényértelmezési kérdésekről foglalt állást.
- [43] Az Alkotmánybíróságnak nem hatásköre, hogy konkrét kijelentéseket értékeljen. Az Alkotmánybíróság által hivatkozott 7/2014. (III. 7.) AB határozatból, illetve 13/2014. (IV. 18.) AB határozatból sem következik az, hogy az Alkotmánybíróságnak mindig kontrollálnia kellene, hogy a konkrét ügyben a bíróság által értékítéletnek minősített kijelentések valóban ebbe a kategóriába tartoznak-e (és nem tényállításnak minősülnek), s ha igen, akkor az adott kijelentések korlátozása indokolt volt-e vagy sem. Ez ugyanis az Alkotmánybíróságot burkoltan negyedfokú bírósággá tenné a becsületsértési (a rágalmazási, a személyiségi jogi, stb.) ügyekben.
- [44] Azt sem tartom az Alkotmánybíróság feladatának, hogy hatályában megerősítse a bírói döntéseket, hogy tényleg helyesen állapították meg egy-egy adott kijelentés kapcsán, hogy az már sérelmes (érinti a sértett emberi méltóságának legbensőbb magját), és ezért nem megengedett.
- [45] Az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásban alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek csak azt tartom, ami a bírói döntés felülvizsgálatát feltétlenül szükségessé teszi, hogy az alkotmányosság védelme érdekében az Alkotmánybíróság iránymutató jelleggel állást foglaljon. Ha a panasz ilyen – alapvető – alkotmányjogi jelentőségű kérdésre nem utal, akkor az alkotmányjogi panasz befogadása és érdemi elbírálása sem indokolt.

Budapest, 2018. október 16.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2005/2017.

• • •